

Lag

om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

De upphandlande enheterna ska vid upphandling av fordon och trafik tjänster upphandla miljövänliga och energieffektiva fordon i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1161 om ändring av direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Finland ska säkerställa att den för varje medlemsstat fastställda minimiandelen miljövänliga och energieffektiva fordon uppfylls för Finlands del vid upphandling av fordon och trafik tjänster.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster.

Denna lag tillämpas på avtal om upphandling av fordon och trafik tjänster och koncessioner om upphandling av trafik tjänster i enlighet med lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, *upphandlingslagen*) och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016, *försörjningslagen*) samt på avtal om upphandling av trafik tjänster i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 (*trafikavtalsförordningen*). Kraven i denna lag tillämpas på sådana avtal som ingås av en upphandlande enhet och gäller upphandlingar av fordon och trafik tjänster och vars värde motsvarar minst de EU-tröskelvärden som anges i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG, artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 och artikel 8.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner.

I fråga om upphandlingar av trafik tjänster enligt 2 mom. tillämpas denna lag endast på sådana avtal om upphandling av tjänster som konkurrensutsätts med följande beteckningar enligt den gemensamma terminologin vid offentlig upphandling (CPV):

- 1) 60112000-6 Kollektivtrafik på väg

- 2) 60130000-8 Passagerartransport på väg för särskilda ändamål
- 3) 60140000-1 Icke-reguljär passagerartransport
- 4) 90511000-2 Sophämtning
- 5) 60160000-7 Posttransport på väg
- 6) 60161000-4 Pakettransporter
- 7) 64121100-1 Postutdelning
- 8) 64121200-2 Paketutlämning

3 §

Begränsning av lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på följande fordon som avses i fordonslagen (82/2021):

- 1) fordon i kategori M1 (personbil) enligt 20 § 2 mom. 1 punkten som särskilt tillverkats eller konverterats för att ha plats för en eller flera personer som färdas sittande i sin rullstol medan fordonet är i vägtrafik,
- 2) fordon i kategori M3 (buss) enligt 20 § 2 mom. 2 punkten där det inte utöver sittplatser finns en yta som är avsedd för ståplatspassagerare,
- 3) fordon i kategori L enligt 21 §,
- 4) traktorer enligt 22 §,
- 5) motorredskap enligt 23 §,
- 6) räddningsbilar, polisfordon, Tullens fordon och Gränsbevakningsväsendets fordon enligt 30 §,
- 7) ambulanser enligt 31 §,
- 8) utryckningsfordon enligt 32 §,
- 9) likbilar enligt 35 §.

Denna lag tillämpas inte heller på fordon som utformats och tillverkats eller anpassats för att användas endast av väpnade styrkor eller Brottsåtgärdsmyndigheten, fordon som utformats och tillverkats för att användas i huvudsak på byggarbetsplatser, vid stenbrott, i hamnar eller på flygplatser, eller fordon som är avsedda för snöplogning.

4 §

Definitioner

I denna lag och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den avses med

- 1) *upphandlande enhet* upphandlande enheter enligt 5 § i upphandlingslagen och 5 § i försörjningslagen samt de behöriga vägtrafikmyndigheter enligt trafikavtalsförordningen som avses i 181 § i lagen om transportservice (320/2017),
- 2) *första upphandlingsperioden* den tidsperiod som börjar den 2 augusti 2021 och slutar den 31 december 2025,
- 3) *andra upphandlingsperioden* den tidsperiod som börjar den 1 januari 2026 och slutar den 31 december 2030,
- 4) *upphandling av fordon* köp, hyrning, leasing och avbetalningsköp av motorfordon för vägtransporter,
- 5) *upphandling av trafik tjänster* upphandling av trafik tjänster enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om transportservice,
- 6) *gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV)* det referenssystem som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) och i kommissionens förordning (EG) nr 213/2008 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid

offentlig upphandling (CPV) samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG respektive 2004/18/EG om förfaranden vid offentlig upphandling, när det gäller revidering av CPV,

7) *personbil och lätt nyttofordon* fordon i kategori M1 (personbil) enligt 20 § 2 mom. 1 punkten i fordonslagen, fordon i kategori N1 (paketbil) enligt 20 § 2 mom. 3 punkten i fordonslagen samt fordon i kategori M2 enligt 20 § 2 mom. 2 punkten i fordonslagen,

8) *lastbil* fordon i kategori N2 och N3 (lastbil) enligt 20 § 2 mom. 4 punkten i fordonslagen,

9) *buss* fordon i kategori M3 enligt 20 § 2 mom. 2 punkten i fordonslagen som tillhör definitionerna i artikel 3 punkterna 2 och 3 klass I eller A i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 661/2009,

10) *utsläpp vid verklig körning (RDE)* sådana utsläpp som orsakar luftföroreningar och som anmäls i ett intyg om överensstämmelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU 2018/858 om godkännande av och marknads kontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG.

5 §

Förhållande till annan lagstiftning

I fråga om upphandlingsförfaranden som gäller offentlig upphandling av fordon och trafik-tjänster iaktas utöver denna lag också vad som föreskrivs i de författningar som nämns i 2 § 2 mom.

2 kap.

Miljö- och energieffektivitetskrav som gäller fordon

6 §

Krav som gäller personbilar och lätta nyttofordon

Miljövänliga och energieffektiva personbilar och lätta nyttofordon får under den första upphandlingsperioden ha koldioxidutsläpp på högst 50 gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen. Dessutom får fordonets utsläpp vid verklig körning (RDE) vara högst 80 procent av de utsläppsgränser som ska tillämpas enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2007 om typgodkännande av motorfordon med avseende på utsläpp från lätta personbilar och lätta nyttofordon (Euro 5 och Euro 6) och om tillgång till information om reparation och underhåll av fordon, eller efterföljande författningar till den förordningen.

Miljövänliga och energieffektiva personbilar och lätta nyttofordon får under den andra upphandlingsperioden ha koldioxidutsläpp på noll gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen.

7 §

Krav som gäller lastbilar

Miljövänliga och energieffektiva lastbilar är fordon som under den första och andra upphandlingsperioden använder sådana alternativa bränslen som definieras i artiklarna 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

Till de bränslen som nämns i 1 mom. hör inte sådana bränslen som enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor är förenade med hög risk för indirekt ändrad markanvändning och som framställs ur råvaror vars produktionsområde i betydande utsträckning utvidgats till mark med stora kolager.

När det är fråga om ett fordon som använder sådana flytande bibränslen eller syntetiska eller paraffiniska bränslen som avses i 1 mom. får det i bränslet inte blandas vanliga fossila bränslen.

8 §

Krav som gäller bussar

Miljövänliga och energieffektiva bussar (M3) är bussar i kategori M3 som under den första och andra upphandlingsperioden använder sådana alternativa bränslen som definieras i artiklarna 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

Till de bränslen som nämns i 1 mom. hör inte sådana bränslen som enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor är förenade med hög risk för indirekt ändrad markanvändning och som framställs ur råvaror vars produktionsområde i betydande utsträckning utvidgats till mark med stora kolager.

När det är fråga om ett fordon som använder sådana flytande bibränslen eller syntetiska eller paraffiniska bränslen som avses i 1 mom. får det i bränslet inte blandas vanliga fossila bränslen.

En utsläppsfri buss i kategori M3 är ett fordon som inte har en bränslemotor eller som har en bränslemotor med koldioxidutsläpp på högst ett gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen.

3 kap.

Upphandlande enheters skyldighet att vid upphandling av fordon och trafik tjänster anskaffa miljövänliga och energieffektiva fordon

9 §

Minimiandelar som gäller personbilar och lätta nyttofordon

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 38,5 procent av det totala antalet personbilar och lätta nyttofordon som under den första och andra upphandlingsperioden anskaffats genom upphandling av fordon och använts för genomförande av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafik tjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som definieras i 6 §.

Den minimiandel som nämns i 1 mom. tillämpas inte på kommunernas upphandling. Kommunerna ska säkerställa att minst en minimiandel enligt den regionala fördelning som anges i bilaga 1 av det totala antalet personbilar och lätta nyttofordon som under den första och andra upphandlingsperioden anskaffats genom upphandling av fordon och använts för produktion av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafik tjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva personbilar och lätta nyttofordon som definieras i 6 §.

10 §

Minimiandelar som gäller upphandling av lastbilar

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 9 procent under den första upphandlingsperioden och minst 15 procent under den andra upphandlingsperioden av det totala antalet lastbilar som anskaffats genom upphandling av fordon och använts för genomförande av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafiktjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som definieras i 7 §.

Den minimiandel som nämns i 1 mom. tillämpas inte på kommunernas upphandling. Kommunerna ska säkerställa att minst en minimiandel enligt den regionala fördelning som anges i bilaga 2 av det totala antalet lastbilar som anskaffats genom upphandling av fordon och använts för genomförande av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafiktjänster under den första upphandlingsperioden är sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som definieras i 7 §.

11 §

Minimiandelar som gäller upphandling av bussar

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 41 procent under den första upphandlingsperioden och minst 59 procent under den andra upphandlingsperioden av det totala antalet bussar i kategori M3 som anskaffats genom upphandling av fordon och använts för produktion av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafiktjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som definieras i 8 §. Fordon i kategori M2 enligt 20 § 2 mom. 2 punkten i fordonslagen som använts vid upphandling av busstjänster räknas till de minimiandelar som gäller bussar i kategori M3.

De i bilaga 3 specificerade, i 181 § i lagen om transportservice avsedda behöriga vägtrafikmyndigheterna enligt trafikavtalsförordningen ska dessutom säkerställa att minst den andel som anges i bilaga 3 av andelen fordon som anskaffats genom upphandling av fordon och använts för produktion av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafiktjänster under den första och andra upphandlingsperioden är utsläppsfria bussar i kategori M3 enligt definitionen i 8 §.

12 §

Den upphandlande enhetens annonseringsskyldighet

Den upphandlande enheten ska vid upphandling enligt denna lag i en sådan annons i efterhand som avses i 58 § 1 mom. 6 punkten i upphandlingslagen och 62 § 1 mom. 7 punkten i försörjningslagen uppge det totala antalet fordon som anskaffats genom upphandling av fordon och använts för genomförande av tjänster som anskaffats genom upphandling av trafiktjänster samt den vid upphandlingen förverkligade andelen sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som avses i 6—8 § i denna lag uttryckt i antal.

Den upphandlande enheten ska sända sådana annonser i efterhand som gäller upphandlingskontrakt för publicering i enlighet med 58 § 5 mom. i upphandlingslagen och 62 § 4 mom. i försörjningslagen. I fråga om enskilda upphandlingskontrakt som ingås utifrån ett ramavtal enligt 42 § i upphandlingslagen eller 45 § i försörjningslagen eller ett dynamiskt inköpssystem enligt 49 § i upphandlingslagen eller 52 § i försörjningslagen kan den upphandlande enheten dock alternativt sända annonser i efterhand för publicering även i samlad form inom 30 dagar från utgången av upphandlingsperioden.

13 §

Upphandling hos en inköpscentral

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minimiandelarna enligt denna lag uppfylls när den anskaffar fordons- eller trafiktjänster hos en inköpscentral eller anskaffar fordons- eller trafiktjänster med hjälp av ett upphandlingskontrakt som ingåtts av en inköpscentral, med hjälp av ett ramavtal enligt 42 § i upphandlingslagen eller 45 § i försörjningslagen som ingåtts av en inköpscentral eller med hjälp av dynamiska inköpssystem enligt 49 § i upphandlingslagen eller 52 § i försörjningslagen som drivs av en inköpscentral.

14 §

Annan gemensam upphandling

Upphandlande enheter får komma överens om att genomföra specifika upphandlingar av fordon eller trafiktjänster gemensamt. De upphandlande enheter som deltar i upphandlingen ska säkerställa att de minimiandelar som anges i denna lag uppfylls.

15 §

Beräkning av de minimiandelar som gäller en upphandlande enhet

De minimiandelar som anges i denna lag ska vara uppfyllda för varje upphandlande enhet. Vid beräkningen jämförs andelen miljövänliga och energieffektiva fordon uttryckt i antal med det totala antalet fordon som anskaffats genom sådan upphandling av fordon och det totala antalet fordon som använts för genomförande av tjänster som anskaffats genom sådan upphandling av trafiktjänster som hör till denna lags tillämpningsområde.

Om den upphandlande enheten anskaffar fordon eller trafiktjänster hos en inköpscentral i enlighet med 13 § eller som annan gemensam upphandling enligt 14 §, räknas för att varje upphandlande enhets minimiandel ska uppfyllas den upphandlande enhetens egen andel miljövänliga och energieffektiva fordon uttryckt i antal.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

16 §

Tillsynsmyndighet

Transport- och kommunikationsverket har till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt de bestämmelser och myndighetsföreskrifter som har utfärdats med stöd av den samt över uppfyllandet av de minimiandelar som gäller miljövänliga och energieffektiva fordon.

17 §

Styrning och uppföljning

Den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet som avses i denna lag ankommer på kommunikationsministeriet. Kommunikationsministeriet ska föra utgången

av 2024 bedöma konsekvenserna av de differentierade minimiandelarna enligt bilagorna I, II och III och behövliga ändringar i minimiandelarna för den andra upphandlingsperioden.

Kommunikationsministeriet ansvarar för rapportering till kommissionen. Transport- och kommunikationsverket bistår vid rapporteringen till kommissionen om uppfyllandet av kraven i denna lag.

18 §

Vite

Om den upphandlande enheten bryter mot annonseringsskyldigheten enligt 12 §, kan Transport- och kommunikationsverket ålägga enheten att avhjälpa sitt fel eller sin försummelse. Beslutet kan förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

19 §

Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut

Omprövning får begäras i beslut som avses i denna lag. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Vid sökande av ändring i ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite tillämpas dock det som föreskrivs i viteslagen.

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2 augusti 2021.

Genom denna lag upphävs lagen om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon (1509/2011).

21 §

Övergångsbestämmelse

Denna lag tillämpas inte på upphandlingar i fråga om vilka en upphandlingsannons har publicerats innan lagen träder i kraft eller, om en sådan annons inte avses bli sänd, på upphandlingar i fråga om vilka den upphandlande enheten har inlett upphandlingsförfarandet före den dagen.

I lagens 9 § moment 2 avsedda regionala minimiandelar miljövänliga och energieffektiva personbilar och lätta nyttofordon enligt 6 §.

Områden	Första upphandlingsperioden	Andra upphandlingsperioden
<i>Städer</i>		
Esbo	50 %	50 %
Helsingfors	50 %	50 %
Tavastehus	50 %	50 %
Joensuu	50 %	50 %
Jyväskylä	50 %	50 %
Kouvola	50 %	50 %
Kuopio	50 %	50 %
Lahtis	50 %	50 %
Villmanstrand	50 %	50 %
Uleåborg	50 %	50 %
Björneborg	50 %	50 %
Rovaniemi	50 %	50 %
Seinäjoki	50 %	50 %
Tammerfors	50 %	50 %
Åbo	50 %	50 %
Vasa	50 %	50 %
Vanda	50 %	50 %
<i>Kommuner som hör till landskapet</i>		
Södra Karelen	35 %	35 %
Egentliga Tavastland	35 %	35 %
Mellersta Finland	35 %	35 %
Kymmenedalen	35 %	35 %
Birkaland	35 %	35 %
Päijänne-Tavastland	35 %	35 %
Satakunta	35 %	35 %
Nyland	35 %	35 %
Egentliga Finland	35 %	35 %

Södra Österbotten	20 %	20 %
Södra Savolax	20 %	20 %
Kajanaland	20 %	20 %
Mellersta Österbotten	20 %	20 %
Lappland	20 %	20 %
Österbotten	20 %	20 %
Norra Karelen	20 %	20 %
Norra Österbotten	20 %	20 %
Norra Savolax	20 %	20 %

I lagens 10 § moment 2 avsedda regionala minimiandelar miljövänliga och energieffektiva lastbilar enligt 7 §

Områden	Första upphandlingspe- rioden	Andra upphandlingspe- rioden
<i>Städer</i>		
Esbo	15 %	21 %
Helsingfors	15 %	21 %
Tavastehus	15 %	21 %
Joensuu	15 %	21 %
Jyväskylä	15 %	21 %
Kouvola	15 %	21 %
Kuopio	15 %	21 %
Lahtis	15 %	21 %
Villmanstrand	15 %	21 %
Uleåborg	15 %	21 %
Björneborg	15 %	21 %
Rovaniemi	15 %	21 %
Seinäjoki	15 %	21 %
Tammerfors	15 %	21 %
Åbo	15 %	21 %
Vasa	15 %	21 %
Vanda	15 %	21 %
<i>Kommuner som hör till land- skapet</i>		
Södra Karelen	5 %	10 %
Egentliga Tavastland	5 %	10 %
Mellersta Finland	5 %	10 %
Kymmenedalen	5 %	10 %
Birkaland	5 %	10 %
Päijänne-Tavastland	5 %	10 %
Satakunta	5 %	10 %
Nyland	5 %	10 %
Egentliga Finland	5 %	10 %

Södra Österbotten	0 %	5 %
Södra Savolax	0 %	5 %
Kajanaland	0 %	5 %
Mellersta Österbotten	0 %	5 %
Lappland	0 %	5 %
Österbotten	0 %	5 %
Norra Karelen	0 %	5 %
Norra Österbotten	0 %	5 %
Norra Savolax	0 %	5 %

Minimiandelar som gäller upphandlingar av bussar enligt 11 § moment 2

Regionala upphandlande enheter	Första upphandlingsperioden	Andra upphandlingsperioden
<i>Behöriga vägtrafikmyndigheter</i>		
Samkommunen Helsingforsregionens trafik inom det område som bildas av kommunerna Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kervo, Kyrkslätt, Sibbo, Sjundeå, Tusby och Vanda	35 %	60 %
Tammerfors stad inom det område som kommunerna Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tammerfors, Vesilahti och Ylöjärvi bildar	15 %	25 %
Åbo stad inom det område som kommunerna Lundo, Nådendal, Reso, Rusko, St Karins och Åbo bildar	15 %	25 %
Lahtis stad inom det område som kommunerna Asikkala, Gustav Adolfs, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Itis, Kärkölä, Lahtis, Nastola, Orimattila, Padasjoki och Sysmä bildar	5 %	10 %
Jyväskylä stad inom det område som kommunerna Jyväskylä, Laukaa och Muurame bildar	5 %	10 %
Uleåborgs stad inom det område som kommunerna Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Muhos, Tyrnävä och Uleåborg bildar	5 %	10 %

Nådendal den 15.7.2021

Republikens President

Sauli Niinistö

Kommunikationsminister Timo Harakka